

Antti 91 vuotta

Onnea Antti-ystävälle!

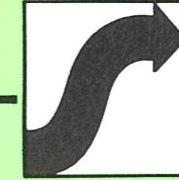
Harvoin meillä on tilaisuus olla mukana 91-vuotisjuhlissa. Mutta Antti Jäkälän juhliin pääsivät kaikki, jotka olivat mukana kevätkokouksessamme Kuopiossa.

Antti, 91-vuotias teräsvaari, puettiin päiväsankarin kaapuun. Sankari pyöri tanssilattialla ja nautti illasta. Niinkuin me muutkin.

Suomen Kuurosokeat ry:n ensimmäinen kevätkokous järjestettiin Kuopion Rauhalahdessa 20—21. 4. 91. Oli taas mukava tavata. Palaamme kokoustunnelmiin seuraavassa numerossa.

TUNTOSARVI

Selkolehti

toukokuu 5/1991

Päämääränä ylioppilaslakki

TUNTOSARVI

Toukokuu n:o 5/1991
17. vuosikerta

Julkaisija

Suomen Kuurosokeat ry
Ilmestyy 11 kertaa vuodessa
iso- ja pistekirjoituksella
sekä video- ja äänikasettina.

Päätoimittaja

Leena Turunen

Toimittaja

Raili Karisaari

Toimitus, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Mäkelänkatu 52 A
00510 Helsinki
Puhelin: 90-39604 674
Tekstipuhelin: 90-39604 677

Painopaikka

Vammalan Kirjapaino Oy
PI 92
38201 Vammala

Tilaushinta

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 150 mk/12 kk

Sisällys

Tuokio Äitienpäivää	2
Terveisiä NUDista	3
Huonokuntoisten asuminen tärkeä avustuskohde	4
Elämässä sisältöä	5
Shakki harrastuksena	6
Lakkiaiset	8
Näkökentältä	9
Takaisin työelämään	10
Kuopion kerho	12
Kommelluksia	13
Näin syntyvät tauluni	15

Seuraava lehti ilmestyy 27.6.1991

Tuokio Äitienpäivää

Hän puiston penkillä
istuu siinä.
Tuo Äiti, hiljainen,
harmaapää.

Niin hiljaa istuu...
ja miettii siinä.
Ja kyynel silmästään
vierähtää.

On nähnyt
Äitien päivää monta.
Myös kuullut
itkua onnetonta:
»Missä rakas lapseni
taivaltaa
miks' kukat Äidin
hän unohtaa?»

On Äidin elo,
kuin kesän kukka
pois kuihtuu kerran
myös Äiti-rukka.
Vaan siemen sielustaan
tänne jää.
Kun lapset jatkavat elämää.

Hilkka Nieminen

*Dronninglundin Linnan kirkko
Tanskassa.*

Terveiset NUDista

NUD on Pohjoismainen kuurosokeiden henkilöstön koulutuspaikka Tanskassa. Moni on ollut siellä opiskelemassa. Nyt huhtikuun alussa oli minun vuoroni.

Opiskeleminen — tarkoitus on tulla paremmaksi työntekijäksi. Tuliko minusta parempi tiedottaja? Tiedottajan pitää tietää asiat, jotta hän osaa kertoa muille.

NUD:n kirjasto on tietoa täynnä. Luin ja tein muistiinpanoja. Katsoin videoita, joita oli tehty eri maissa. Heittäydyin juttusille (keskustelin) ihmisten kanssa aina kun oli tilaisuus. Väkeä oli kaikista pohjoismaista. Kielitai-

tokin karttui — olin ainoa suomalainen opiskelija. Oli pakko rutistaa ulos kaikki koulussa opittu ruotsin kieli.

Päivä Aalborgissa opetti eniten. Sain nähdä, miten kuurosokeat nuoret elävät sen jälkeen kun varsinainen koulu on päättynyt. 18—23-vuotiaina he voivat elää siirtymävaihetta Aalborgissa, joka tarjoaa kodin sekä mahdollisuuden harjoitella työtä sekä itsenäistä elämää. Minibo -niminen päiväkotitarjoaa virkistystä ja työharjoittelua.

Tuliko minusta parempi tiedottaja?

Oppia sain teoriassa ja käytännössä. Siis lisää tietoa. Asenteiden oppiminen oli kenties tärkein asia. Nähdä miten valtava alue koko kuurosokeusasia on. Tajuta ettei sitä voi oppia vuodessa, ei edes kahdessa. Oppia etsimään tietoa ja kysymään. Tietää joskus niin paljon että osaa kysyä.

Mitä enemmän ihminen tietää, sitä enemmän hän kysyy. Pyrkikäämme siihen.

Terveiset NUDista ja Dronninglundin linnasta. Dronninglund on sen arvoinen paikka, että se pitää esitellä kaikille lukijoillemme. Seuraavassa numerossa lisää. ■

Leena Turunen

Huonokuntoisten asuminen tärkeä avustuskohde

Raha-automaattiyhdistys eli RAY on yhdistyksemme toiminnan tärkein rahoittaja. On onnellista, että suomalaisten pelihalut eivät näy loppuvan. Päinvastoin: raha-automaattien pelaajat ovat entistä nuorempia.

Suosituimpia raha-automaatteja ovat Pajatso ja Hedelmäpeli. Peräti 83 prosenttia suomalaisista on ainakin kerran elämässään kokeillut jotain peliä. Näin kertoo tuore tutkimus. Vastaajat olivat 13–74 vuotiaita.

Nuoret tahtovat kokeilla kaikkea uutta. Innokkaimmat pelaajat löytyvät 13–17-vuotiaista nuorista. Vanhemman ikäluokan tytöt eivät innostu peliautomaateista.

Huonokuntoisten asumista tuetaan

RAY aikoo tulevaisuudessa tukea entistä enemmän huonokuntoisten sekä erityisryhmien asumista ja palveluita. Hienoa, että nämä suunnitelmat kohdistuvat heihin, jotka itse ovat heikoimassa asemassa asuntomarkkinoilla: vammaiset, vanhukset, kehitysvammaiset ja mielenterveysongelmista kärsivät voivat toivoa parempia asumispalveluita. Myöskin nuorison ongelmia ajatellaan.

Laitoshoito ei enää miellytä. RAY on avohoidon kannalla. Esimerkkinä mainitaan vanhusten asumisen kehitys: 1960-luku suosi vanhainkoteja. 1970- ja 1980-luvuilla rakennettiin vanhustentaloja, joissa pärjäsivät omatoimiset, terveet vanhukset.

1990-luvun uutta ajattelua on tämä: itsenäisen asumisen tueksi on saatava niin paljon palveluita, että esim. vammaisen voi asua omassa kodissaan. Tai ainakin asua niin, että tuntee asuntonsa kodiksi, ei laitokseksi.

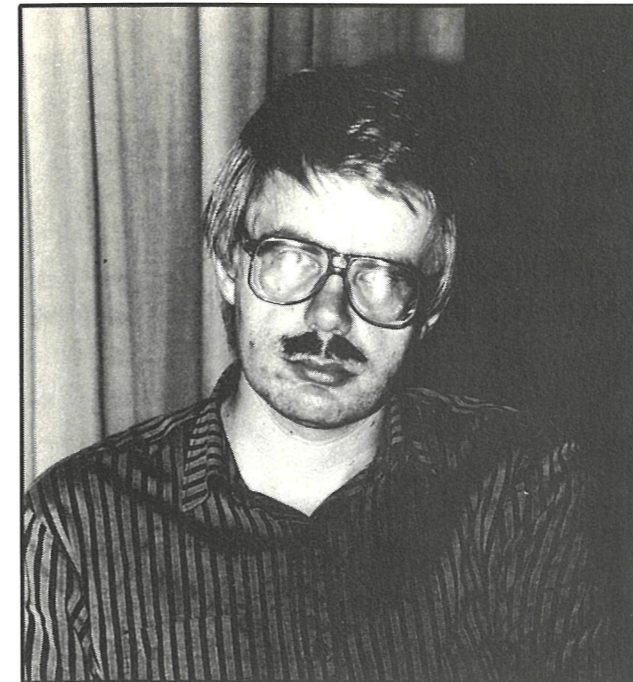
Järjestöt kehittävät palveluita

Raha-automaattiyhdistys kertoi uusista suunnitelmistaan 15.4. Tilaisuudessa oli paljon eri järjestöjen tiedotusväkeä. RAY:n avustoimintojen johtaja, Herman Nurminen, piti järjestöä parhaana palveluiden kehittäjänä.

— Tärkeintä on siis avustaa järjestöjä, Nurminen sanoi. Hän mainitsi esimerkkinä kuurosokeat, joille yhteiskunnanlaajat palvelusysteemit ovat liian monimutkaisia ja sekavia. — Pieni järjestö jää jalkoihin, hän sanoi.

Toivottavasti saamme entistä paremmat mahdollisuudet olla kehittämässä kuurosokeiden oloja ja elämää parempaan.

Siihen tarvitaan rahaa. Siispä toivomme, että suomalaiset panevat pelimarkat pyörimään. ■ -LT

»Elämässäni on sisältöä»

— Ensimmäinen ammattini oli verhoilija, mutta työn saanti oli vaikeaa. Helsingissä kyllä olisi riittänyt töitä, mutta Helsinki on maalaispojalle liian suuri kaupunki. Pysin Näkövammaisten Ammattikouluun hieroja-linjalle. Pääsin sinne kolmannella yrityksellä.

Hierojan työ on raskasta

— Ensimmäisen hierojan työpaikan sain Forssasta. Työpaikan tahti oli kova. Iltaisin työpäivän jälkeen en juuri jaksanut muuta kuin istua nojatuolissa ja nauttia vapaudesta. Vapaa-aikana tapailin joitakin entisiä kavereita NAK:sta. Työsuhteeni oli määräaikainen ja kun se päättyi, alkoi työttömyysaika.

Uuden työpaikan sain Joutsasta. Muutin sinne ja viihdyin maalaiskylässä. Siellä ihmisiin tutustuu helpommin kuin kaupungissa.

Muutto Tampereelle

Sairastuin enkä enää pystynyt jatkamaan työtani. Edessä oli muutto palvelutaloon Tampereelle. Sielläkin oli entisiä tuttuja ja pääsin nopeasti asumisen alkuun. Keskustelen vähän kuurojen kanssa, koska en osaa viittomakieltä vielä hyvin.

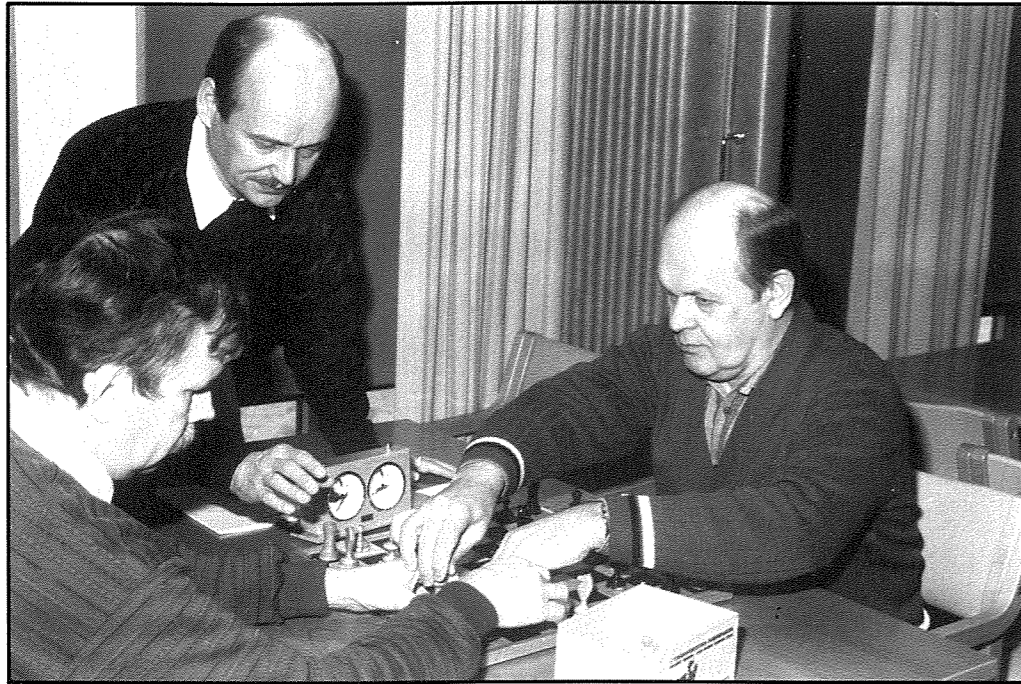
Aluksi minulla kävi muutamia hieronta-asiakkaita. Nyt ne ovat vähentyneet ja tilanne on huonontunut joka vuosi. Tampereella on paljon hieroja. Hervannassa on lisäksi urheiluhierojakoulu. Vapaa-aikani on lisääntynyt ja olen hankkinut lisää harrastuksia. Luen ja opiskelen kieliä.

Kuntourheilu on tullut tavaksi

Kuntosalilla on mukava käydä. Palvelutalon työntekijät ohjaavat harjoituksia ja kannustavat lähtemään mukaan. Yleiskuntoa pitää hoitaa, silloin pysyy ruumiillinen ja henkinen kunto hyvänä. Tänä talvena on riittänyt lunta myös hiihtelyyn. Muistan, kuinka 11-vuotiaana hiihtelin 30 kilometriä päivässä. Nykyisellä kunnolla en siihen pystyisi.

Kuusi vuotta sitten löysin Jumalan ja sen myötä tasapainoisen elämän. Tällä hetkellä olen tyytyväinen elämäni sisältöön.

Juhani Ylläsjarvi:

Jännittävä peli käynnissä. Vas. Kari Hyötylä vastassaan Samuli Kujanpää. Taustalla tulkki Kalevi Koivula.

Shakki harrastuksena

Shakki harrastuksena on vallannut monen miehen mielen. Kuurosokeita shakin harrastajia on jo suuri joukko. Harrastus on leviämässä yhä uusien kiinnostuneiden tietoon.

Tänä vuonna perustettu shakki-toimikunta pystyy varmaan lisäämään tietoa ja kiinnostusta. Kerho tuo kiinnostuneet yhteen.

Kuurosokeiden palvelutalossa on toiminut shakkikerho vuodesta -88 lähtien. Joka viikko kokoontuu 3—5 henkeä. Lisäjännitystä peleihin on haettu Hämeenlinnasta. Sampolan joukkuetta vastaan on käyty shakkikilpailuja.

SM-kilpailut palvelutalolla

Palvelutalon shakkikerhon vetäjä Oiva Maksimainen julisti, että ensimmäiset kuurosokeiden shakin Suomen mestaruuskilpailut ovat palvelutalolla 19. tammiukuuta 1991. Palvelutalo tarjosi kilpailutilat ja työntekijät avuksi.

Kilpailuun ilmoittautui 10 miestä, joista saatiin 5 peliparia. Kilpailupäivänä tuomari oli tamperelainen Arne Järvinen, joka itsekin on shakkimies henkeen ja vereen.

Kilpailut olivat tasaväkiset. Jokainen kamppaili tosissaan. Viimeinen ottelu vasta ratkaisi voittajan. Oiva Maksimainen palkittiin ensimmäisenä kuurosokeiden shakin SM-kilpailujen kultamitalistina — ainoastaan 4 minuutin aikaerolla.

Shakki sopii myös naisille

Kilpailut onnistuivat hyvin. Parannuksia kaipaavat vielä pelivälineistöjen yhdenmukaistaminen sekä kilpailun säännöistä tiedottaminen. Yksi, mikä kilpailuista puuttui, oli — kuinka ollakaan — naiset! Naiset olivat kyllä taustatukena ja kannustajina, mutta kilpailijat olivat kaikki miehiä.

Rauli Jalo arveli, että vain miehillä on tarvittava taito ja äly pelata shakkiä. — Näinhän ei tietenkään ole. Toivottavasti naiset ymmärtävät vinkin ja todistavat Raulin väitteen vääräksi! ■ -KT

Shakin SM-kilpailujen tuloluettelo

1. Oiva Maksimainen 4 pist.
2. Rauli Jalo 3 1/2 pist.
3. Kauko Ronkainen 3 pist.
4. Eero Rantatalo 3 pist.
5. Kalle Hautalahti 3 pist.
6. Kari Hyötylä 3 pist.
7. Seppo Kamppinen 2 1/2 pist.
8. Ahti Myyrä 2 pist.
9. Samuli Kujanpää 1 pist.
10. Simo Liimatainen 0 pist.

Voittajat: vas. Kauko Ronkainen, Rauli Jalo ja voittaja Oiva Maksimainen.

Lakkiaiset, ilon ja ruusujen päivä

On toukokuun viimeinen päivä. Koulun juhlasali on koristettu koivunoksilla ja kukkasilla. Pöydällä odottavat valkoiset ylioppilaslakit. Valkolakki on merkinä siitä, että 12 vuoden ahkerointi on päättynyt. Koululaisista on tullut ylioppilaita.

Ylioppilaiden määrä on vuosi vuodelta lisääntynyt. Tänä keväänä ylioppilaita on jo yli 30000.

Pitkä koulutie on takana. Kaukana on se aika, jolloin 7-vuotias peruskoulun ala-asteen oppilas lähti koulutielle. Kuuden vuoden mittainen ala-aste, sitten kolme vuotta yläastetta, siinä koko peruskoulu.

Lukio kestää myös kolme vuotta. Lukion lopussa hämmöttää ylioppilastutkinto. Silloin nuori joutuu näyttämään, mitä hän on opinut äidinkielellä, matematiikassa, yleistiedoissa sekä vieraisissa kielissä. Ja jos hyvin käy, kaiken uurastuksen palkintona on valkolakki.

Hanni ja Risto Turunen sekä ylioppilasruusut keväällä 1988.

Hannin ja Riston suuri päivä

Hannin ja Riston lakkiaiset olivat kolme vuotta sitten. Mutta tuo ilon päivä on hyvin mielessä. Juhlissa oli sekä haikeutta että iloa: tuttu ja turvallinen koulu jää taakse, ero ystävistä tuntuu haikkealta. Mutta iloa antaa enemmän tunne siitä, että ei enää tarvitse mennä kouluun.

Mieleen hiipii varmasti myös ajatus: mitä teen koulun jälkeen? Pääsenkö opiskelemaan kohti omaa ammattia? Näin varmasti ajattelivat monet nuoret silloin.

Koulun rehtori puhui kauniita sanoja tulevaisuudesta.

Salin suurella pöydällä odottivat valkoiset lakit.»Julistan teidät ylioppilaisiksi», sanoi rehtori.» Uuden arvonne merkiksi voitte panna lakin päähän».

Ruusuja, ruusuja

Seremonia, juhla, on ohi. Uudet ylioppilaat tulevat omaisten ja ystävien onniteltaviksi. Ilon kyynelöt eivät ole kaukana. Isoäidin lämmin halaus, kummisedän taputukset ja äidin ilonkyynelöt — kaikki sekoittuu hulinaan ja ruusujen tuoksuun.

Vielä viimeinen vilkaisu taakse. Näkemiin vanha tuttu koulu. Kotona on juhlan tuntua. Kaikki sukulaiset, ystävät ja naapurit tulevat onnittelemaan ylioppilasta. Onnittelumaljoissa poreilee kuuhuviini.

Kahvipöytään on katettu sekä suolaista että makeaa. Pöydän keskellä komeilee suuri lakkiaiskakku. Ruusut tuoksuvat kilpaa kahvin kanssa.

Myöhemmin illalla nuoret ylioppilaat lähtevät juhlimaan yhdessä. Ja kun »juhlakalut» lähtevät, niin suku jää jatkamaan juhlaa kotona. Keitetään vielä uudet kahvit. Kilistetään vielä kerran laseja — nuorten onneksi. ■-LT

Rauli Jalon »Perhonen»

Näkökentältä

Kevät on tullut ja pian on kesä. Meillä näkövammaisillakin tuntuu elämä taas niin valoisa, kun tuohon näkökenttään tulee valoa — aivan tulvien.

Nyt on paljon puhuttu siitä, kuinka tärkeä tekijä valo on meille. Kotona ja ulkona on paljon parempi liikkua, kun on hyvät valot. Kyllä kevät ja kesä on meidän parasta vuodenaikaa, koska on niin valoisa.

Pihalla katselin ihmeissäni, kuinka paljon krookos oli kavnut yhden päivän aikana.

— Ajattelin, että sehän on kuin ihmisen mieli keväällä. Sekin pirstyy ja kasvaa valossa. Masennus ja suru jää mielestä pois — tai ainakin pienenee.

Siis, oikein valoisa kevättä ja kesää kaikille! ■

Hilkka Nieminen

Seija Troyano:

Takaisin työelämään

Paluu takaisin työelämään noin puoli vuotta sitten, on ollut minulle hyvä ratkaisu. Työ on tuonut runsaasti sisältöä elämään. Nyt minulla on paljon muutakin ajattelemista, kuin oma vamma- ni ja sen ympärillä pyörivät asiat.

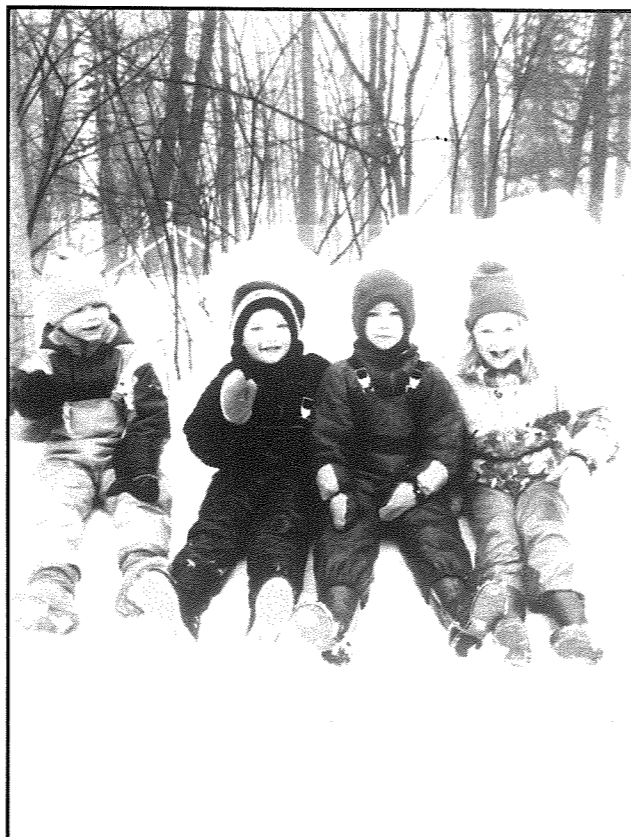
Pelkkä kotona oleminen ja omien asioiden pohtiminen väsytti minut henkisesti. Tavallinen, normaali elämäkin alkoi tuntua jotenkin vieraalta.

Nyt joka päivä tapahtuu jotakin kivaa. Päiväkodissa tunnit melkein lentävät lasten ja työtovereiden seurassa. Minä viihdyn ja nautin työstäni!

Miltä työtovereista sitten tuntuu, kun yksi heistä on kuulonäkövammainen? Mitä se heiltä vaatii ja millaisia ajatuksia heidän mielessään on pyörinyt?

Pienet hamsterit: Mika, Pasi, Kaisa ja Laura

...ja hamstereiden aikuiset: vas. Liisa, Tiina, Anita, Ritva ja Seija.

Opimme toinen toisiltamme

— Tällainen tilanne opettaa kylä lapsille ja aikuisille ennakkoluulotonta suhtautumista ja luontevaa kanssakäymistä. Yhdessä eläen oppii joka päivä uutta. Siksi on arvokasta, että päiväkodissa on sekä erilaisia lapsia että myös aikuisia.

Lapset ovat yleensä aikuisiin verrattuna mutkattomia: he eivät luokittele ihmisiä eri ryhmiin. Aikuisilla on asiaan kuin asiaan jo ennakoasenteita.

Meidän tilanteessamme työtovereilta vaaditaan tietysti hyvää muistia ja huomaavaisuutta, että asiat tulevat erikseen selvitettyä myös kuulovammaiselle työtoverille. Tämä asia usein unohtuu, kun kommunikoimme muutenkin puhumalla.

Opettelemme yhdessä viittomaan

— Tytöt sanovat, että viittomia on ollut kiva yhdessä opetella. Ja yhdessä on ollut myös mukava nauraa niitä seuraaville kummelluksille. Pari työtoveriani on innostunut viittomakielestä jopa niin, että he opiskelevat sitä joka viikko kansalaisopistossa.

Joskus lapset unohtavat, että yksi aikuisista on kuulovammainen. He yrittävät huutaa välimattakan päästä, mutta tulevat pian selvittämään asiansa minulle.

Missä näköni taas ei riitä esimerkiksi kadonneen pallon löytämiseen, se etsitään yhdessä lasten kanssa ja iloitaan yhdessä sen löytymisestä.

Yhteistyöllä monet asiat selviävät vaivatta ja luontevasti.

Kysele rohkeasti mahdollisuuksistasi!

Moni ehkä haluaisi tehdä käsillään enemmän työtä kuin mitä kotona riittää tekemistä. Uskalla rohkeasti kysellä mahdollisuuksia johonkin juuri sinulle sopivaan työhön. Sellaisen löytäminen voi olla alku uudelle, rikkaammalle elämälle.

— Liian usein omat pelkomme ja epäluulomme ovat suurimpana esteenä monille kivoille asioille! ■

Kostin päivä

On toukokuu ja nimipäivä Kostin. Muistin, ja onnittelukortin ostin. Aurinko paistaa ja lämmin on sää. Sua linnutkin muistaa ja visertää. Me yhdymme lauluihin lintusten Sinua muistaen, onnitellen.

Lasse Hannula

Kuopion kerhossa on ystäviä ympärillä

Mitä olisi elämä ilman ystäviä? Yksinäistä, köyhää ja surullista! Kuurosokeiden kerhossa meidän ei tarvitse olla yksin. — Siellä on ystäviä, toisia kuurosokeita.

Kuopion kerhossa emme kuitenkaan pyöri omassa pienessä piirissä. Olemme saaneet joukkoomme muitakin ystäviä. He rikastuttavat toimintaamme omalla tavallaan. He ovat tärkeä osa kerhoamme.

Ystävämme Aili

Olimme etsineet kerhoon ystävää Punaisen Ristin kautta. Saimme sieltä Ailin. — Aili Pitkänen on entinen opettaja. Hän on ollut nyt kolme vuotta eläkkeellä. Aili oli päättänyt, että hän on valmis auttamaan, jos häntä eläkepäivinä tarvitaan.

Nyt Aili on ollut mukana puoli-toista vuotta. Hänen mielestään tämä aika on ollut ihastuttavaa. Hän on hyvin kiitollinen, että on

Näistä ystävistä kerhollamme on aihetta iloon. Vas. litu, Erkki ja Aili.

saanut olla mukana. Aili sanookin, että hän on ollut kerhossa enemmän saavana kuin antavana osapuolena.

Erkki ja induktiosilmukka

Erkki Keinänen toimii Kuopiossa huonokuuloisten ja kuuroutuneiden kerhonvetäjänä. Erkki on ollut alusta saakka mukana kuurosokeiden kerhossa — lähes kuusi vuotta.

Kerho tarvitsi lainaksi induktiosilmukan. Erkki sai tehtäväkseen toimittaa ja asentaa se paikoilleen. Erkki tiedusteli aina kohteliaasti, kuinka viittomien opiskeluni edistyi — ja pakkohan niiden oli edistyä. Erkki on sitä mieltä, että Jumala johdatti hä-

net kerhoomme. Hän viihtyy kerhossamme, eikä induktiosilmukka ole enää ainoa syy tulla mukaan.

Kerhon oma litu

Ja sitten meillä on litu — minun äitini. Aluksi litu tuli kerhoon, kun tarvittiin hätä-apua kahvinkaitossa ja tiskaamisessa. Litu alkoi kuitenkin viihtyä porukan keskellä ja nyt kerhoon lähteminen on ihan luontevaa.

Kerhon miehet ovat antaneet litulle lempinimen: Komentajakapteeni. Litu on tottunut toimimaan työelämässä miesten kanssa. Siksi hän miesvaltaisessa kerhossakin pärjää oikein hyvin.

...ja monet muut ystävämme

Meillä on myös sellaisia ystäviä, jotka eivät työnsä vuoksi voi olla kanssamme. He haluavat kuitenkin muistaa jollakin tavalla.

— Kerran ystävällinen täti soitti ovikelloani. Olin juuri lähdössä kerhoon. Hän ojensi kassin, johon hän oli pakannut kahvin, sokerin, kerman, pari tuoksuvaa pullapitkoa ja kakkua — ja toivotti hyviä kahvihetkiä!

Seija Troyano

Kuurosokeiden kommelluksia

Meille jokaiselle sattuu joskus kommelluksia. Ne tuntuvat huvittavilta, kun niitä jälkepäin muistelee.

Kuurosokeillekin on sattunut ystäjä ja toista. Seija Troyano kertoo, mitä hassua hänelle on sattunut.

— Palasin eräältä kurssilta. Otin taksin lentokentältä ja aioin ajaa kotiin. Juuri kun pääsin sisälle taksiin, eräs viiksekäs mies heilutti kättään ja juoksi auton luokse.

Hänellä oli kädessään jonkun firman paperi ja siihen oli kirjoitettu naisen nimi.

Mies selitti jotakin minulle, mutta viikset peittivät huulion. Sain sen verran selvää, että auto odottaa ja hän viittasi paperissa olevaan nimeen. Siis, taksi jossa istuin, oli odottanut naista, jonka nimi oli paperissa.

Nousin taksista salkkuni kanssa, mutta mies ottikin kohteliaasti minua käsipuolesta ja johdatti toisen auton luokse. — Olin täysin ymmälläni...

Kerroin olevani kuulovammainen ja pyysin häntä selittämään, mistä oikein on kysymys.

jatkuu seuraavalla sivulla

Seija

Viimein asia selvisi. Mies oli omalla autollaan vastassa erään firman naisvierasta. Kun punaisessa takissa ja saappaissa sekä salkku kädessä olin kiirehtinyt taksiin. Mies oli luullut minua firman naisvieraaksi.

Puhutteko espanjaa...?

— Vammani ei helposti näy ulospäin. Tutussa ympäristössä liikun luontevasti. Puheeni on selvää ja silmälaseja käytän vain lukemiseen. Espanjalainen sukunimeni saa monet luulemaan minua ulkomaalaiseksi ja ymmärtävät tulkin mukanaolon toisenlaisiksi, kuin se on.

Minulle yritetään puhua englantia ja kielitaitoisimmat puhuvat jopa suoraan espanjaa. Joskus, kun puhujan huulio on tarpeeksi

selvä, vastaan heille takaisin kyseisellä kielellä — ihan vain huvin vuoksi.

Kun kuuro alkoi puhua...

— Minua pyydettiin ystäväni lapsen kummiksi. Tilasin itselleni tulkin, että kaikki sujuisi tilaisuudessa ilman ongelmia. Kun kastetilaisuus päättyi, istuimme kahvipöytään. Vieressäni istui pappi ja aloin keskustella hänen kanssaan. Pappi oli jostain syystä hyvin lyhytsanainen ja hiukan vaivautuneen oloinen.

Seuraavana päivänä hän oli soittanut ystävälleni. Hän oli kertonut kovasti hämmentyneensä, kun kuuro oli yhtäkkiä alkanut puhua hänelle ihan normaalisti. Pappi ei tiennyt mitä ja miten vastata.

Lääkärin odotushuoneessa...

Odotin vuoroani lääkärin vastaanotolle. Jono oli pitkä ja odottaminen venyi ja venyi. Lopulta kävin kysymässä tilannetta vastaanotosta.

Palasin paikalleni, mutta vahingossa istuuduin vieressäni istuneen miehen syliin.

Pyysin hämilläni anteeksi, mutta mies oli tilanteesta iloisen huvittunut. »Harvoin noin nuori ja nätiti tyttö tulee syliin», hän vit saili. ■

Ritva Tiilikainen:

Näin syntyvät tauluni?

Otin esille sotkuisen öljyvärilaukkoni. Se oli yltä päältä väreissä — kuin pakanamaan kartta, sanotaan.

Laatikko oli joskus palvellut leipälaatikkona. Kun perhe pieneni, väheni myös leivän tarve.

En ollut vuosiin avannut laatikkoa. En ollut kuvitellutkaan, että näkisin maalata tauluja. Enhän tunne edes ihmisiä, jotka tulevat vastaani.

Mutta Terhi Pikkujämsä valoi minuun luottamusta. »Ei se luovuus ole sinusta mihinkään livistänyt (poistunut)», hän puheli minulle totisella naamalla.

Meidän Paavo toi minulle valtavan kankaan kiilakehyksineen, pensselin ja uusia värejä. Sitten hän toi tuon leipälaatikon ja sanoi: Aloita!

Värvääthän (ostathan) noita hattujakin kirpputorilta kymppin kappale.

Alussa sotku oli valtava. Piti opetella alusta kaikki niksit (keinot). Kuuloke pois korvasta, ettei mikään häiritse taiteilijaa. Hattunen, tuo musta kissa, tiputteli värini ja töhri tassuillaan lattia.

Piti avata tärpättipullo. Korkki oli tiukalla. Otin sakset ja sohaisin (pistin) reijän kylkeen. Tärpätti alkoi valua. Otin talouspaperia ja pyyhin. Värit levisivät ja kissa tallusteli edestakaisin.

Maalasin meren kuohut ja taivaalle, auringon eteen ajautuvat pilvet. Pensseli sipaisi kankaalle keltaista ja punaista. Sinivihreät meren kuohut kuvasivat omia sisäisiä kouhujani. Loput väreistä maalasin peukalolla ja etusormella.

— En malttanut ajatella mitään muuta. Vilkkuvalo ilmoitti puheleimen soivan, Paavo kävi jääkaapilla — mutta minä vähät välitin.

* * *

Lopetin ja katsoin aikaansaannostani kyynärpäitä myöten maalissa.

— Hyvä Luoja, minäkö tuon tein?

— Vai oliko se Terhi Pikkujämsä, joka tuon laittoi alulle?

— Ei se ollut meistä kumpikaan. Joku sisäinen voima siinä myrskysi; teki taulun.

Koitti uusi päivä.

— Hattuja vai tauluja tänään? kysyi ystäväni.

— Tauluja toki, niitä tulee, kunnes vanha leipälöytä (laatikko) on tyhjä väritubeista.

Ja Hattunen saa joka päivä liukastella tassuineen tärpättilätkössä. Mutta minä luon (maalaa), lepuutan korvaani kuulolaitteesta ja loput vaivat jäävätkin tauluun. ■